

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 46/04-136

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť J. B., P., zastúpenej advokátkou JUDr. I. Č., P., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci pred zákonným sudcom podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaní sp. zn. 8 C 1059/91 (pôvodne sp. zn. 5 C 1220/87), a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. B. na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na prerokovanie veci pred zákonným sudcom podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8 C 1059/91 (pôvodne pod sp. zn. 5 C 1220/87) v období po 17. marci 1993 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Poprad **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 8 C 1059/91 (pôvodne sp. zn. 5 C 1220/87) konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. B. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 90 000 Sk (slovom deväťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Poprad **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** uhradiť trovy právneho zastúpenia J. B. 20 680 Sk (slovom dvadsaťtisícšesťstoosemdesiat slovenských korún) advokátke JUDr. I. Č., P.

5. Okresný súd Poprad **j e p o v i n n ý** uhradiť Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky trovy právneho zastúpenia v sume 20 680 Sk (slovom dvadsaťtisícšesťstoosemdesiat slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Sťažnosti J. B. vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2003 doručená sťažnosť J. B., P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. Č., P., doplnená podaniami právnej zástupkyne doručenými ústavnému súdu 3. septembra 2004, 24. septembra 2004 a 2. októbra 2004, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí pred nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie vecí pred zákonným sudcom podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Poprad (ďalej aj „okresný súd“) v konaní sp. zn. 8 C 1059/91 (pôvodne sp. zn. 5 C 1220/87), ako aj

porušenie ďalších základných práv vo viacerých konaniach vedených pred Okresným súdom Prešov, Okresným súdom Spišská Nová Ves a Okresným súdom Stará Ľubovňa.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 46/04-28 z 12. februára 2004 ustanovil sťažovateľke za právnu zástupkyňu v konaní pred ústavným súdom advokátku JUDr. I. Č., P., a uznesením č. k. III. ÚS 46/04-95 z 11. januára 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v časti, v ktorej namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 1059/91 (pôvodne sp. zn. 5 C 1220/87) v období po 17. marci 1993, pričom vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľky odmietol.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 9. februára 2005, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 28. februára 2005 oznámila, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že okresnému súdu doručila v roku 1987 návrh, v ktorom žiadala, aby súd vyslovil, že vyznačenie neospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľky v práci od 27. júla 1987 do 31. júla 1987 nie je platné, a zaviazal odporcu Chemosvit, n. p., Svit uhradiť jej náhradu za dovolenku v sume 597 Kčs krátenú z dôvodu neospravedlnenej neprítomnosti v práci, ako aj náhradu prémieí v sume 544 Kčs. Vec bola na súde vedená pod sp. zn. 5 C 1220/87.

Okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 1220/87-49 zo 17. júna 1988 v spojení s opravným uznesením č. k. 5 C 1220/87-55 z 18. augusta 1988 rozhodol, že udelenie neospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľky v práci za dni od 27. júla 1987 do 30. júla 1987 (ako je uvedené v sťažnosti sťažovateľky upravenej právnou zástupkyňou a doručenej ústavnému súdu 3. septembra 2004, č. l. 40 spisu sp. zn. III. ÚS 46/04), je neplatné. Okresný súd zaviazal odporcu uhradiť sťažovateľke náhradu mzdy za dovolenku v sume 597 Kčs a sumu 163 Kčs za nevyplatené prémie aj s príslušenstvom, pričom zároveň zaviazal odporcu uhradiť trovy konania v sume 134,40 Kčs. Okresný súd návrh sťažovateľky vo zvyšnej časti zamietol.

Obaja účastníci konania podali proti predmetnému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 13 Co 350/88-83 z 25. januára 1989 tak, že potvrdil rozsudok prvostupňového súdu a zaviazal odporcu nahradiť sťažovateľke trovy konania v určenej sume.

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 8 Cz 11/91 z 27. júna 1991 rozhodol, že rozsudkom okresného súdu č. k. 5 C 1220/87-49 zo 17. júna 1988 v spojení s opravným uznesením č. k. 5 C 1220/87-55 z 18. augusta 1988 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 13 Co 350/88-83 z 25. januára 1989, pokiaľ nimi bola zamietnutá žaloba o vyplatenie prémie, bol porušený zákon. Uvedené rozsudky boli najvyšším súdom zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie prejednanie a rozhodnutie.

Predmetná vec je v súčasnosti vedená pod sp. zn. 8 C 1059/91 a dosiaľ nebola podľa tvrdenia právnej zástupkyne sťažovateľky rozhodnutá. Sťažovateľka žiadala podaním zo 14. marca 1994 vylúčiť sudcov okresného súdu z prejednávania a rozhodovania všetkých vecí, v ktorých je účastníčkou konania, pričom o námietke zaujatosti nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Okresný súd prípisom z 28. marca 2001 vyzval mesto Poprad ako opatrovníka sťažovateľky, aby sa vyjadrilo, či trvá na námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou. Mesto Poprad vo vyjadrení z 23. apríla 2001 uviedlo, že na námietke zaujatosti trvá.

S prihliadnutím na vzniknuté priet'ahy v konaní s'ťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jej základného práva na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci pred zákonným sudcom podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom v konaní sp. zn. 8 C 1059/91 (pôvodne sp. zn. 5 C 1220/87) a prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov. Zároveň s'ťažovateľka žiada priznať jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 200 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou zo 4. februára 2005 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k s'ťažnosti s'ťažovateľky. Predseda okresného súdu vo svojej odpovedi z 21. februára 2005 uviedol prehľad úkonov vykonaných v predmetnej veci a vyjadril sa, že vec nie je po právnej stránke zložitá, ale zdĺhavosť konania bola zapríčinená skutočnosťou, že „... *navrhovateľka stratila procesnú spôsobilosť samostatne konať pred súdom, nemala ustanoveného opatrovníka a procesný súd napriek opakovaným žiadostiam sa dozvedel o jeho právoplatnom ustanovení od procesného súdu, ktorý o tom rozhodoval, až 16. 2. 2004*“.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení ďalej uviedol, že k predĺženiu predmetného konania prispela aj skutočnosť, že zákonná sudkyňa v čase od 1. januára 2004 do 1. januára 2005 vykonávala stáž na Krajskom súde v Prešove.

II.

Ústavný súd na základe s'ťažnosti s'ťažovateľky, stanoviska predsedu okresného súdu a najmä podrobného preštudovania spisu okresného súdu pôvodne vedeného pod sp. zn. 5 C 1220/87 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Rozhodcovská komisia základnej organizácie Revolučného odborového hnutia (ROH) odporcu doručila okresnému súdu 13. októbra 1987 postúpenie sporu o vyslovenie

neplatnosti neospravedlnenej neprítomnosti v práci, v ktorom je sťažovateľka navrhovateľkou (č. 1. 1 spisu). Okresný súd vydal 23. októbra 1987 pokyn na zaslanie prípisu sťažovateľke, aby v lehote 7 dní doručila súdu ďalšie rovnopisy návrhu na vyslovenie neplatnosti neospravedlnenej neprítomnosti v práci. Sťažovateľka doručila okresnému súdu požadované rovnopisy 5. novembra 1987.

Okresný súd vydal 6. januára 1988 pokyn na zaslanie výzvy odporcovi, aby sa vyjadril k návrhu sťažovateľky v lehote 5 dní. Odporca doručil svoje stanovisko okresnému súdu 27. januára 1988. Okresný súd nariadil 2. februára 1988 termín pojednávania na 22. február 1988 a zároveň vyzval účastníkov konania na predloženie písomností týkajúcich sa predmetu konania. Sťažovateľka doručila okresnému súdu požadované písomnosti 10. februára 1988 a odporca 16. februára 1988.

Na pojednávaní 22. februára 1988 boli vypočutí účastníci konania a pojednávanie bolo uznesením odročené na 14. marec 1988 za účelom ďalšieho dokazovania. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 25. februára 1988 návrh na doplnenie dokazovania v predmetnom konaní. Odporca doručil okresnému súdu 26. februára 1988 písomnosti týkajúce sa predmetu konania. Poverený právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu 9. marca 1988 ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní 14. marca 1988.

Pojednávanie 14. marca 1988 bolo uznesením odročené na 31. marec 1988 z dôvodu žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania pre neprítomnosť jej právneho zástupcu. Na pojednávaní 31. marca 1988 bolo vykonané ďalšie dokazovanie a pojednávanie bolo uznesením odročené na 21. apríl 1988. Odporca doručil okresnému súdu 6. apríla 1988 písomnosti týkajúce sa predmetu konania. Právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu 6. apríla 1988 ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní 21. apríla 1988. Na pojednávaní 21. apríla 1988 bolo vykonané ďalšie dokazovanie a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito.

Okresný súd nariadil 7. júna 1988 termín pojednávania na 17. jún 1988 a prípisom požiadal sťažovateľku a odporcu o predloženie písomností týkajúcich sa predmetu konania.

Na pojednávaní 17. júna 1988 bolo ukončené dokazovanie vo veci a rozsudkom č. k. 5 C 1220/87-49 okresný súd rozhodol o neplatnosti udelenia neospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľky v práci, zaviazal odporcu uhradiť sťažovateľke náhradu mzdy za dovolenku a nevyplatené prémie s príslušenstvom a trovy konania, pričom vo zvyšnej časti okresný súd návrh sťažovateľky zamietol.

Okresný súd vydal 8. júla 1988 pokyn na doručenie predmetného rozsudku účastníkom konania. Odporca doručil okresnému súdu 9. augusta 1988 odvolanie proti predmetnému rozsudku. Okresný súd opravným uznesením č. k. 5 C 1220/87-55 z 18. augusta 1988 opravil výrok rozsudku zo 17. júna 1988 v zmysle ustanovenia § 164 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 17. augusta 1988 odvolanie proti rozsudku okresného súdu zo 17. júna 1988. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 9. septembra 1988 odvolanie proti opravnému uzneseniu okresného súdu z 18. augusta 1988 a vyjadrenie k odvolaniu podanému odporcom.

Okresný súd vydal 15. septembra 1988 pokyn na vypracovanie predkladacej správy za účelom predloženia spisu Krajskému súdu v Košiciach, aby rozhodol o odvolaniach podaných účastníkmi konania. Predmetný spis bol doručený Krajskému súdu v Košiciach 7. októbra 1988. Krajský súd v Košiciach nariadil 9. januára 1989 termín pojednávania na 25. január 1989.

Na pojednávaní 25. januára 1989 vypovedali účastníci konania a Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 13 Co 350/88-83 z 25. januára 1989 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a zaviazal odporcu uhradiť sťažovateľke trovy konania. Predmetný spis bol okresnému súdu vrátený 9. marca 1989. Okresný súd vydal 13. marca 1989 pokyn na doručenie uznesenia Krajského súdu v Košiciach účastníkom konania. Uvedeným úkonom (č. l. 86 spisu) spis sp. zn. 5 C 1220/87 končí. V spise je priložená žiadosť Okresnej prokuratúry Poprad doručená okresnému súdu 30. marca 1989 o zapožičanie predmetného spisu pre účely trestného konania bez uvedenia č. l. spisu.

Ústavný súd ďalej podrobným preštudovaním nadväzujúceho spisu sp. zn. 8 C 1059/91 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cz 11/91 z 27. júna 1991 (č. 1. 1 spisu) bolo rozhodnuté, že rozsudkom okresného súdu č. k. 5 C 1220/87-49 zo 17. júna 1988 v spojení s opravným uznesením č. k. 5 C 1220/87-55 z 18. augusta 1988 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 13 Co 350/88-83 z 25. januára 1989 bol porušený zákon, rozsudky boli v uvedenej časti zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie prejednanie.

Okresná prokuratúra Poprad prípisom z 2. júna 1989 vrátila predmetný spis okresnému súdu (č. 1. 6 spisu). Okresný súd prípisom z 2. júna 1989 zaslal posudzovaný spis Krajskej prokuratúre v Košiciach. Generálna prokuratúra Slovenskej socialistickej republiky listom zo 6. novembra 1989 vrátila spis okresnému súdu a prípisom č. k. IV/2 Pz 1014/89-15 z 20. decembra 1989 požiadala o zaslanie uvedeného spisu. Predmetný spis bol okresnému súdu vrátený 19. januára 1990.

Okresný súd prípisom z 23. septembra 1991 vydal pokyn na doručenie rozsudku najvyššieho súdu účastníkom konania a vyžiadanie písomností týkajúcich sa predmetu konania v určenej lehote. Okresný súd prípisom zo 14. októbra 1991 opätovne požiadal odporcu o zaslanie písomností týkajúcich sa predmetu konania v určenej lehote. Odporca doručil okresnému súdu požadované písomnosti 25. októbra 1991.

Podľa úradného záznamu okresného súdu z 8. novembra 1991 bolo zistené, že na tom istom okresnom súde bolo začaté konanie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony týkajúce sa sťažovateľky, a to pod sp. zn. Nc 1669/91, ktoré bolo v danom období v štádiu znaleckého dokazovania. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis uložený na lehotu v trvaní 30 dní. Nasledovným úradným záznamom okresného súdu bez uvedenia dátumu bol posudzovaný spis uložený na lehotu do 31. decembra 1991 z dôvodu, že konanie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony nebolo v tom čase skončené.

Okresný súd vydal 2. januára 1992 pokyn kancelárii okresného súdu na sledovanie skončenia veci sp. zn. Nc 1669/91, jej pripojenie k predmetnému spisu po skončení konania a nasledovné predloženie spisu zákonnému sudcovi. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 12. októbra 1992 uznesenie o ustanovení opatrovníka sťažovateľke pre konanie sp. zn. Nc 1669/91 nadobudlo právoplatnosť 14. augusta 1992.

Okresný súd podľa úradného záznamu z 13. novembra 1992 zistil, že konanie sp. zn. Nc 1669/91 zatiaľ nie je skončené, spis bol daný na lehotu 3 mesiace s tým, že bude priebežne sledované skončenie konania sp. zn. Nc 1669/91, a bol vydaný pokyn na pripojenie spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 418/90. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 14. marca 1994 žiadosť o vylúčenie sudcov okresného súdu zo všetkých konaní, ktoré sa jej týkajú, z dôvodu zaujatosti voči jej osobe (bez uvedenia č. 1. spisu).

Okresný súd prípisom z 2. marca 1999 vyžiadal spis týkajúci sa obmedzenia spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky sp. zn. P 81/95 od Okresného súdu Prešov a 15. apríla 1999 vydal pokyn na zaslanie urgencie týkajúcej sa predloženia požadovaného spisu.

Okresný súd prípisom z 8. februára 2001 vyžiadal spis sp. zn. P 81/95 týkajúci sa obmedzenia spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky od Okresného súdu Prešov. Okresný súd Prešov vo vyjadrení doručenom okresnému súdu 21. februára 2001 uviedol, že spis nie je možné zaslať, pretože bol predložený Krajskej prokuratúre v Prešove ku konaniu sp. zn. Kc 4009/00.

Okresný súd prípisom z 28. marca 2001 požiadal opatrovníka sťažovateľky - mesto Poprad (ďalej aj „opatrovník“), aby sa v lehote 7 dní vyjadril, či trvá na námietke predpojatosti okresného súdu, ktorú vzniesla sťažovateľka 14. marca 1994 v čase, keď už bola obmedzená jej spôsobilosť na právne úkony. Okresný súd prípisom z 26. apríla 2001 urgoval odpoveď opatrovníka. Opatrovník v oznámení doručenom okresnému súdu 30. apríla 2001 uviedol, že trvá na námietke predpojatosti okresného súdu, ktorú vzniesla sťažovateľka, a žiada o vylúčenie sudcov okresného súdu z prejednávania danej veci.

Okresný súd prípisom z 30. októbra 2003 požiadal Okresný súd Prešov o predloženie spisu sp. zn. P 81/95 a 15. decembra 2003 vydal pokyn na zaslanie urgencie týkajúcej sa predloženia spisu v požadovanej lehote. Opatrením predsedu okresného súdu z 23. januára 2004 bol predmetný spis pridelený novej zákonnej sudkyňi z dôvodu odchodu pôvodnej zákonnej sudkyne na stáž v trvaní 6 mesiacov. Okresný súd Prešov vo vyjadrení doručenom okresnému súdu 16. februára 2004 oznámil, že požadovaný spis sp. zn. P 81/95 nemôže zaslať, pretože je potrebný pre vypracovanie rozhodnutia vo veci sp. zn. 24 P 416/02. Požadované spisy sp. zn. P 81/95 a 24 P 416/02 boli okresnému súdu doručené 6. júla 2004.

Opatrením predsedu okresného súdu z 1. júla 2004 bol posudzovaný spis ponechaný v senáte novej zákonnej sudkyne z dôvodu predĺženia odbornej stáže pôvodnej zákonnej sudkyne o 6 mesiacov. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 30. augusta 2004 do predmetného spisu nahliadla právna zástupkyňa sťažovateľky. Okresný súd Prešov prípisom z 15. októbra 2004 požiadal o vrátenie spisov sp. zn. P 81/95 a 24 P 416/02. Okresný súd vydal 18. októbra 2004 pokyn na vrátenie spisov Okresnému súdu Prešov. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 18. novembra 2004 bol posudzovaný spis predložený predsedovi okresného súdu a 4. januára 2005 bol vrátený na ďalšie prejednanie do senátu pôvodnej zákonnej sudkyne.

Okresný súd vydal 17. februára 2005 pokyn na zabezpečenie vyjadrenia všetkých sudcov okresného súdu k námietke predpojatosti vnesenej sťažovateľkou a následné predloženie spisu Krajskému súdu v Prešove. Uvedeným záznamom posudzovaný spis končí (č. l. 63 spisu sp. zn. 8 C 1059/91).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

V zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v (...) čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Pre súd, ktorý koná o návrhu občana domáhajúceho sa svojho práva podľa čl. 46 ústavy, je záväzné aj ustanovenie čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom, ktoré okresný súd porušil podľa jej názoru tým, že dosiaľ nerozhodol o vznesenej námietke zaujatosti voči všetkým sudcom okresného súdu.

V zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu predmetným článkom ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, a to najmä práva na prístup k súdu, práva na spravodlivý proces, ktorého základným predpokladom uplatnenia je nezávislosť a nestrannosť súdu, pričom ochrana podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena, že súd právoplatne rozhodne v prospech navrhovateľa (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 71/97).

Nástrojom na zabezpečenie nestrannosti sudcu v konaní je aj námietka zaujatosti sudcu podľa ustanovení § 12 až 16 Občianskeho súdneho poriadku. V zmysle uvedených ustanovení len čo sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu, pričom v konaní môže urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad.

Ústavný súd z prehľadu posudzovaného spisu nezistil porušenie namietané sťažovateľkou, pretože okresný súd nevykonal po vznesení námietky zaujatosti sudcov okresného súdu sťažovateľkou úkony súdu vo veci samej. Okresný súd žiadal len o predloženie spisu sp. zn. P 81/95 od Okresného súdu Prešov a vyzval opatrovníka, aby sa v určenej lehote vyjadril, či trvá na námietke zaujatosti sudcov vznesenej sťažovateľkou, pretože sťažovateľka bola už v čase podania námietky zaujatosti rozsudkom okresného súdu č. k. Nc 166/91-119 zo 14. apríla 1993 obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, ale tento rozsudok nadobudol právoplatnosť až 26. júla 1994.

Predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces je nezávislosť a nestrannosť súdu. Uvedené právo je zabezpečené ustanoveniami čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy „V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy“. Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy „Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom“.

V zmysle rozhodovacej činnosti ústavného súdu súčasťou nezávislosti súdu je aj výkon súdnej moci osobami (sudcami), ktoré nie sú podriadené iným zložkám štátnej moci. Ak o práve osoby rozhodol súd nepodriadený iným zložkám štátnej moci a na súde konal sudca, ktorý tiež nebol podriadený iným zložkám štátnej moci, právo na prerokovanie veci nezávislým súdom nebolo porušené (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 71/97).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená neutrálny a nezaujatý postup súdu voči účastníkom konania. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má súd právomoc o takomto práve rozhodnúť (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 71/97).

Ústavný súd z prehľadu posudzovaného spisu zistil, že okresný súd vo výzve na predloženie spisu z 2. marca 1999 adresovanej Okresnému súdu Prešov uviedol, že

posudzované konanie „... je prerušené v dôsledku procesnej nespôsobilosti J. B.“, pričom v spise nebolo vložené uznesenie o prerušení posudzovaného konania.

Ústavný súd výzvou z 15. marca 2005 požiadal predsedu okresného súdu o zaslanie uznesenia o prerušení konania podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku alebo potvrdenia skutočnosti, že predmetné uznesenie nebolo vydané. Predseda okresného súdu vo vyjadrení z 21. marca 2005 uviedol, že „... uznesenie o prerušení konania vo veci 8 C 1059/91 podľa § 109 ods. 1 písm. a) OSP nebolo písomne vyhotovené“.

V zmysle ustanovení § 109 ods. 1 písm. a), § 167, § 169 ods. 3 a § 202 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku súd obligatórne preruší konanie, ak účastník stratil spôsobilosť konať pred súdom a nie je zastúpený zástupcom s plnomocenstvom pre celé konanie. O prerušení rozhoduje súd uznesením, proti ktorému je prípustné odvolanie.

Okresný súd konanie prerušil, ale uznesenie o prerušení konania nebolo podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu z 21. marca 2005 vyhotovené písomne, čím nemohlo byť doručené účastníkom konania a v dôsledku tejto skutočnosti účastníci nemali možnosť podať opravný prostriedok proti tomuto uzneseniu. Ústavný súd v uvedenom postupe okresného súdu zistil porušenie práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože okresný súd neposkytol sťažovateľke ako účastníčke konania možnosť uplatniť opravný prostriedok tam, kde naň mala podľa ustanovení zákona (t. j. Občianskeho súdneho poriadku) právo.

V konkrétnych okolnostiach uvedenej veci okresný súd tým, že neprejednal námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľkou podaním doručeným súdu 14. marca 1994, hoci rozsudok o obmedzení spôsobilosti sťažovateľky na právne úkony č. k. Nc 1669/91-119 zo 14. apríla 1993 nadobudol právoplatnosť až 26. júla 1994 (teda v čase vznesenia námietky zaujatosti sťažovateľka ešte nebola právoplatne obmedzená v spôsobilosti na právne úkony), došlo nekonaním okresného súdu k denegatio iustitiae (odmietnutiu spravodlivosti) tým, že okresný súd sa námietkou sťažovateľky vôbec nezaoberal v čase, keď bol povinný v súlade s platným právom v danej veci konať, a zároveň uvedeným postupom sťažovateľka nemala

možnosť obrany proti uvedenej nečinnosti okresného súdu podaním opravného prostriedku proti uzneseniu o prerušení konania.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

V zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, pričom príslušnosť súdu ustanoví zákon. Právo na prerokovanie veci pred zákonným sudcom sa výslovne spája s osobou sudcu, nie so súdom (rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 90/97).

Sťažovateľka sa domáha, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ktoré malo byť porušené podľa jej tvrdenia tým, že okresný súd ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nerozhodol o námietke zaujatosti sudcov okresného súdu, ktorú doručila okresnému súdu 14. marca 1994.

Účelom práva priznaného čl. 48 ods. 1 ústavy je zabezpečiť ochranu práv občana sudcom ako predstaviteľom tej zložky súdnej moci, ktorá má právomoc o veci konať, a aby ochranu práva v rámci súdnej moci poskytol sudca zo súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 87/01).

Pri skúmaní podstatných náležitostí pojmu „zákonný sudca“ je potrebné brať do úvahy nielen zákonnú úpravu, najmä zákon o súdoch a sudcoch, ale predovšetkým súvisiace ustanovenia ústavy (rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 16/00).

V zmysle uvedených skutočností zákonným sudcom podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je sudca, ktorý bol určený na prejednanie a rozhodovanie veci v súlade s rozvrhom práce súdu, a tiež sudca, ktorému boli veci pridelené z dôvodu vylúčenia iného sudcu pre zaujatosť v zmysle § 14 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku alebo pre ďalšie dôvody... (rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 118/02, II. ÚS 119/02).

V zmysle ustanovenia § 7 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2005 okrem výslovne uvedených článkov, ktoré nadobúdajú účinnosť v inom termíne, zrušil vo svojom čl. I ustanovení § 102 bode 1 uvedený zákon o súdoch a sudcoch. V zmysle ustanovenia § 3 ods. 3 a 4 zákona o súdoch zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a rozvrhom práce.

V zmysle ustanovení § 12 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku len čo sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu, pričom v konaní môže urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad.

V nadväznosti na citované ustanovenia ústavy a zákonov ústavný súd z prehľadu spisu zistil, že okresný súd po doručení námietky zaujatosti sudcov okresného súdu 14. marca 1994 (ktorá bola vznesená v období, keď sťažovateľka bola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony podľa rozsudku okresného súdu č. k. Nc 1669/91-119 zo 14. apríla 1993, avšak uvedený rozsudok ešte nenadobudol právoplatnosť) nevykonal úkony vo veci samej, ale sústredil sa na vyžiadanie spisu sp. zn. P 81/95 od Okresného súdu Prešov.

Ďalším úkonom okresného súdu bola výzva opatrovníkovi sťažovateľky z 28. marca 2001 a urgencia z 26. apríla 2001, aby v určenej lehote oznámil, či trvá ako opatrovník

sťažovateľky na námietke zaujatosti sudcov okresného súdu, „... ktorú vzniesla žalobkyňa 14. marca 1994 v čase, keď už bola obmedzená jej spôsobilosť na právne úkony...“

Opatrovník (ustanovený uznesením Okresného súdu Prešov č. k. P 81/95-246 zo 6. mája 1997, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. apríla 1998) vo vyjadrení doručenom okresnému súdu 30. apríla 2001 uviedol, že trvá na námietke zaujatosti, ktorú vzniesla sťažovateľka. Okresný súd pokynom zo 17. februára 2005 začal zabezpečovať vyjadrenia sudcov okresného súdu vo veci sťažovateľkou podanej námietky zaujatosti sudcov okresného súdu.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd napriek tomu, že okresný súd po vznesení námietky zaujatosti sťažovateľkou nevykonal úkony vo veci samej, zistil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, pretože okresný súd mohol plynule konať vo veci námietky zaujatosti hneď po jej doručení 14. marca 1994, pretože rozsudok o obmedzení spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky nebol v čase vznesenia námietky zaujatosti právoplatný. Rozhodovanie o námietke zaujatosti s časovým odstupom takmer jedenástich rokov znamená ústavne nesúladný postup okresného súdu v tejto veci, preto s ohľadom na konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu bolo potrebné uvedené konanie okresného súdu hodnotiť ako porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Dlhodobým nerozhodnutím o námietke zaujatosti došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy aj preto, lebo práve sudcovia, ktorých zaujatosť bola namietaná, nepredložili vec na rozhodnutie krajskému súdu, čím zabránili, aby o nej bolo rozhodnuté a aby sa sťažovateľkinou vecou v primeranej dobe zaoberali zákonní sudcovia.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99 a ďalšie).

V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 59/03), pričom uvedený účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná (rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (rozhodnutie III. ÚS 127/03).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť vecí“, ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke predmet posudzovanej veci – návrh na vyslovenie neplatnosti neospravedlnenej neprítomnosti v práci ako pracovnoprávny spor - patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva s rozsiahlou judikatúrou v tejto oblasti.

Predseda okresného súdu navyše vo svojom stanovisku z 21. februára 2005 uviedol, že posudzovaná vec po právnej stránke „... *nie je zložitá*“.

Skutkovú stránku predmetnej veci ústavný súd hodnotí ako štandardnú napriek protikladným stanoviskám účastníkov konania, pretože ide o bežnú okolnosť pri riešení pracovnoprávných sporov.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil z posudzovaného spisu žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k priesťahom v danom konaní.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Zákonnou prekážkou v posudzovanom konaní bola skutočnosť, že konanie bolo obligatórne prerušené podľa ustanovenia § 109 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku v dôsledku prebiehajúceho konania sp. zn. Nc 1669/91 o obmedzení spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky a bolo potrebné ustanoviť sťažovateľke opatrovníka, aby ju v konaní zastupoval. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetné uznesenie o prerušení konania nebolo vyhotovené v písomnej forme, ústavný súd uvedenú okolnosť pripísal na ťarchu okresného súdu a uvedené obdobie od 17. marca 1993 (dátum vzniku ústavného súdu) do 14. apríla 1998 posúdil ako obdobie, v ktorom vznikli zbytočné priesťahy, pretože nevyhotovením písomnej formy uznesenia nenastali účinky, ktoré platné právo s obligatórne prerušeným konaním spája.

Okresný súd Prešov uznesením č. k. P 81/95-246 zo 6. mája 1997 ustanovil sťažovateľke mesto Poprad za opatrovníka po tom, čo viaceré fyzické osoby odmietli vykonávať funkciu opatrovníka v zmysle ustanovenia § 27 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 14. apríla 1998, pričom od uvedeného

dátumu bolo potrebné v konaní pokračovať obzvlášť plynule so zreteľom na to, že posudzované konanie je reštančnou vecou, ktorá napadla ešte v roku 1987.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd posúdil obdobia od 17. marca 1993 do 14. apríla 1998 (60,5 mesiacov), od 14. apríla 1998 do 2. marca 1999 (10,5 mesiacov), od 25. apríla 1999 do 7. februára 2001 (22 mesiacov), od 30. apríla 2001 do 30. októbra 2003 (30 mesiacov) a od 16. februára 2004 do 17. februára 2005 (12 mesiacov) ako zbytočné priesťahy v konaní okresného súdu. Zároveň ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že otázku námietky predpojatosti sudcov okresného súdu bolo možné začať riešiť už v roku 1994 po jej vznesení sťažovateľkou, pretože v tom čase síce okresný súd už rozhodol o obmedzení spôsobilosti sťažovateľky na právne úkony, ale uvedené rozhodnutie ešte nenadobudlo právoplatnosť. Napriek tomu okresný súd začal konať o námietke zaujatosti sudcov okresného súdu až vo februári 2005. V okolnostiach tejto veci bolo ďalej potrebné požiadať Okresný súd Prešov o vyhotovenie opisu spisu sp. zn. P 81/95, aby bolo možné plynule pokračovať v posudzovanom konaní.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení z 21. februára 2005 uviedol prehľad úkonov vykonaných v predmetnej veci a vyjadril sa, že vec nie je po právnej stránke zložitá, ale zdĺhavosť konania bola zapríčinená skutočnosťou, že „... *navrhovateľka stratila procesnú spôsobilosť samostatne konať pred súdom, nemala ustanoveného opatrovníka a procesný súd napriek opakovaným žiadostiam sa dozvedel o jeho právoplatnom ustanovení od procesného súdu, ktorý o tom rozhodoval, až 16. februára 2004*“.

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku postup okresného súdu v predmetnej veci vyhodnotil ako konanie, v ktorom došlo k zbytočným priesťahom spočívajúcim v nečinnosti okresného súdu v celkovej dĺžke 135 mesiacov.

Ústavný súd hodnotil s prihliadnutím na svoju právomoc predmetné konanie z hľadiska zbytočných priesťahov v období po jeho vzniku, t. j. po 17. marci 1993, ale zároveň vzal do úvahy celkovú dĺžku konania od roku 1987, t. j. vyše 17 rokov, čo je

z ústavného hľadiska neakceptovateľná dĺžka. Pri hodnotení celkovej dĺžky konania ústavný súd neprihliadol aj na zákonnú prekážku v konaní – konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony týkajúce sa sťažovateľky, pretože uvedené prerušenie konania nebolo vykonané ústavne súladným spôsobom.

Právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97).

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Zároveň ústavný súd k posudzovanej veci ako celku poznamenáva, že dlhodobé nerozhodnutie okresného súdu o námietke zaujatosti sťažovateľky obsiahlo v danom prípade úroveň súčasného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, odmietnutia spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a porušenia práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.“

V konkrétnych okolnostiach danej veci vidí ústavný súd nemajetkovú ujmu sťažovateľky najmä v okolnosti, keď po uplynutí obdobia takmer 17,5 rokov od podania jej návrhu na vyslovenie neplatnosti neospravedlnenej neprítomnosti v práci a priznanie súvisiacich mzdových nárokov nebolo v predmetnej veci rozhodnuté, pričom uvedená situácia vyvoláva u sťažovateľky oprávnené pocity trvalej neistoty.

Predmet konania najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cz 11/91 vylučuje, aby sťažovateľka znášala jeho dlhodobé neskončenie rozumne ako zvlášť ťaživú ujmu. Zároveň ústavný súd prihliadol aj na mieru porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto považoval za primerané finančné zadost'učinenie sumu 90 000 Sk.

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, preto ústavný súd žiadosti sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo zvyšnej časti nevyhovел a priznanú sumu považoval za primeranú aj s prihliadnutím na dĺžku zbytočných priet'ahov v posudzovanom konaní a intenzitu zásahu do základného práva na prerokovanie veci pred nezávislým a nestranným súdom, ako aj celkovú dĺžku predmetného konania.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý v odôvodnených prípadoch umožňuje ústavnému súdu podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov

právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že označené základné práva sťažovateľky boli porušené, a teda mala vo veci úspech.

Podľa ustanovenia § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) účinnnej od 1. januára 2005 patrí advokátovi za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky odmena podľa doterajších predpisov.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je ocenený peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je ocenená peniazmi. Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2004, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za dva úkony právnej pomoci - prevzatie a prípravu veci a podanie vo veci samej 4 534 Sk za každý úkon v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. spolu 9 068 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky

č. 163/2002 Z. z. v spojení s ustanovením § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 136 Sk, teda spolu 272 Sk.

Právna zástupkyňa sťažovateľky vyčíslila trovy právneho zastúpenia za každé namietané konanie (spolu 10) v sťažnosti sťažovateľky ako 2 úkony právnej služby, pričom v prípade čiastočného späťvzatia sťažnosti týkajúceho sa konaní sp. zn. P 81/95 (Okresný súd Prešov), sp. zn. 15 C 692/91 (Okresný súd Poprad), sp. zn. 14 C 153/94 (Okresný súd Prešov), sp. zn. 15 C 76/95 (Okresný súd Prešov) a sp. zn. 4 C 33/04 (Okresný súd Stará Ľubovňa) požadovala odmenu aj za tretí úkon právnej služby - čiastočné späťvzatie sťažnosti.

V prípade časti sťažnosti sťažovateľky týkajúcej sa konania sp. zn. 4 C 33/04 pred Okresným súdom Stará Ľubovňa ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľky náhradu trov právneho zastúpenia v súvislosti so štúdiom predmetného spisu na Okresnom súde Stará Ľubovňa, a to náhradu za stratu času podľa ustanovenia § 20 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. v sume 2 268 Sk, ktorú požadovala právna zástupkyňa sťažovateľky.

Ústavný súd zároveň prihliadol na náročnosť vypracovania sťažnosti sťažovateľky najmä z časového hľadiska, a to podľa ustanovenia § 17 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. a základnú sadzbu tarifnej odmeny zvýšil na dvojnásobok základnej sadzby.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 20 680 Sk (t. j. 18 136 Sk + 272 Sk + 2 268 Sk), ktorú Kancelária ústavného súdu uhradí právnej zástupkyňi sťažovateľky. Okresný súd je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľky Kancelárii ústavného súdu, a to v súlade so zásadou primeranosti a zodpovednosti za výsledok v konaní.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2005